

**Žádost o stanovisko ARÚ AV ČR, Praha, v. v. i. dále jen (ARÚ)
k realizaci archeologického výzkumu, který nebyl vyvolán stavební či jinou činností na území
s archeologickými nálezy dle §22., odst.2**

1. Oprávněná organizace: Podřipské muzeum Roudnice nad Labem
2. Identifikační údaje o zkoumané lokalitě: Lokalita: Sovice k.ú.: Vetlá p.č.: 597 Stupeň ochrany lokality (např. rejstříkové číslo KP, NKP atp. je-li prohlášena): ne Souřadnice středu plochy (mm na ZM10; JTSK, S42, UTM-WGS84): Easting (mm od Z) 14°17'49.75" Northing (mm od J) 50°28'5.50" (ZM10; pás: ZM 10-02-43-15)
3. Vedoucí výzkumu a odborný garant výzkumu: PhDr. Martin Trefný, Ph.D.
4. Navrhovaný koreferent výzkumu: PhDr. Oldřich Kotyza
Prohlášení: Žadající instituce (fyzická osoba) si je vědoma mimofádně zodpovědnosti za průběh archeologického výzkumu který nebyl vyvolán stavební či jinou činností na území s archeologickými nálezy dle §22., odst.2 včetně finančních nákladů, které vzniknou s jeho realizací i následným nutným uvedením lokality do náležitého stavu po jeho ukončení (zahnutí sond, úprava povrchu apod.). Prohlašuje, že těmito finančními prostředky disponuje, a to přímo, nebo prostřednictvím dalších (fyzických či právnických) osob. Žadající organizace (fyzická osoba) se zavazuje po ukončení terénní části výzkumu vypracovat zprávu o jeho výsledcích formou komplexní nálezové zprávy (ve smyslu dohody o provádění arch. výzkumů č.j. ... a tuto zprávu předat do archivu (prokazuje se č.j. přiděleným podatelnou ARÚ) ARÚ, a to nejpozději do 1 kalendářního roku od data ukončení terénní části výzkumu. Žadající instituce si je vědoma toho, že nedodržení zde deklarovaných závazků a také podmínek, za kterých bude ARÚ eventuelně souhlasit s provedením příslušného výzkumu, může být důvodem k vypovězení dohody s AV ČR a zahájení řízení o odebrání oprávnění k provádění archeologických výzkumů s MK ČR podle § 21, odst. 5 zákona 20/87 Sb., v platném znění. Žadající organizace prohlašuje, že vyjednala s majitelem pozemku náležitosti dle §22 odst.1 a zejm. §24 zákona č. 20/1987Sb., v platném znění
V Roudnici n/L dne 26. 5. 2014 PODŘIPSKÉ MUZEUM NÁM. JANA Z DRAŽIC 101 413 01 ROUDNICE N.L. IČO: 68435002, TEL: 416 878 192
Razítko žadající oprávněné organizace: Podpis statutárního zástupce (oprávněné fyzické osoby):

Příloha 2-Cíle a navrhované metody

Dosavadní aktivity

Výšinná lokalita Sovice na katastru obce Vetlá, okr. Litoměřice, nacházející se zhruba 6 km severovýchodně od Roudnice nad Labem, představuje jednu z krajinných dominant Roudnicka i širšího Podřipska. Tento vrch zároveň reprezentuje jednu z nejdůležitějších archeologických lokalit regionu, která však donedávna stála stranou ucelenějšího odborného zájmu.

První zpráva, která informuje o sesuvech na lokalitě, pochází již z 18. století. Před rok 1788 je kladena zpráva, která hovoří o sesuvu na východním svahu hory („Na propadlém“). Z roku 1883 je znám údaj, který popisuje obdobnou událost na svahu severozápadním.

V roce 1847 našel nadšený amatér Mořic Lüssner, který na Litoměřicku a Roudnicku podnikl mnoho „archeologických vycházek“, v místech sesuvů množství keramiky. V letech 1863–64 byly pak na lokalitě údajně „jakýmsi člověkem“ kopány kosti „na prodej“, přičemž došlo k vykopání i „celých hliněných pánví“. V roce 1867 podnikl M. Lüssner další ze svých obhlídek lokality a našel „šedivé neb načernalé“ střepty s vlnovkou stejně jako zvířecí kosti. Ve zprávě se hovoří rovněž o popelovité vrstvě, což je oblíbený termín amatérských archeologů 19. a rovněž počátku 20. století, který však může být značně nevýstižný.

Z aktivit uskutečněných již ve 20. století lze jmenovat povrchové sběry, které na lokalitě proběhly při návštěvách amatérů i profesionálních archeologů. Při sběrech V. Nováka v roce 1959 a při průzkumu 6.10.1953 byla nalezeny keramické zlomky z období mladší doby bronzové, doby halštatské a doby hradištní. Kromě keramiky byla nalezena rovněž eneolitická kamenná sekera. V souvislosti se stavbou vodárny na severozápadním úbočí v roce 1968, při sběrech p. Ulrycha a při průzkumu 11. 9. 1968 byla nalezena sídlištní keramika z mladší doby bronzové a doby hradištní. Z dalších povrchových sběrů provedených 18. 5. 1975 a 31. 5. 1976 pochází opět nálezy eneolitické, mladobronzové a hradištní. K důležitému zjištění došlo při povrchovém sběru O. Kotyzy v roce 1998. Tento sběr neprobíhal na vrcholové plošině ani na vlastních svazích kopce, nýbrž na jihozápadním úpatí, resp. prostoru k němu přilehlému. Nalezená pravěká i raně středověká keramika indikuje osídlení rovněž v těchto místech. V roce 2006 a 2007 provedl M. Trefný sběr opět na vrcholové plošině a rovněž v okolí přístupové cesty od vodní nádrže na severním svahu. Nalezena byla nespecifikovaná keramika z období zemědělského pravěku, keramika z mladší doby bronzové až doby halštatské a hradištní. V dubnu 2008 provedl M. Trefný společně s L. Janíčkem povrchový sběr na jižním a jihovýchodním úpatí kopce a našli několik fragmentů štípané industrie včetně jedné šipky patrně eneolitického stáří .

Poslední registrovanou aktivitou na lokalitě jsou dvě etapy archeologického výzkumu odkryvem, realizované během léta roku 2007 a 2008 pod vedením M. Trefného. Výzkum byl koncipován tak, aby bylo možné maximálně využít kombinace jednotlivých metod terénního průzkumu a výzkumu, přičemž velký důraz byl kladen především na ty nedestruktivní. Z metod povrchového průzkumu byl využit geodeticko-topografický průzkum spojený s plošnou nivelací v areálu vymezeném lichoběžníkovým valem a příkopem, nacházejícím se poblíž jihovýchodního okraje vrcholové plošiny. Další aplikovanou metodou povrchového průzkumu se staly povrchové sběry analytického charakteru. Z metod geofyzikálního měření byla zvolena magnetometrie, provedená v areálu vymezeným lichoběžníkovým valem za účelem zjištění přítomnosti a prostorové distribuce antropogenních objektů či narušení ukrytých pod dnešním povrchem. Jako doplňkové metody bylo užito pedologické sondáže, a to v místech výrazných anomálií zjištěných právě magnetometrií, tak aby mohlo být zjištěno, zda je tvoří spáleništní vrstvy koncentrace čedičových bloků nebo kovových předmětů. Doplňkově byla plocha daného útvaru podrobena také průzkumu pomocí detektoru kovů. Výzkum odkryvem byl proveden prostřednictvím čtyř sond o celkové výměře 12 m² . Sondy byly položeny na rozhraní vrcholové plošiny a severního svahu, napříč valovým tělesem na vrcholové plošině, na východním svahu vrchu a na úpatí svahu severního.

Sondáží byly získány četné zlomky keramiky a zvířecích kostí, v menší míře zlomky štípané industrie, popř. kovové či skleněné artefakty, dokládající zdejší aktivity jak v pravěkém, tak raně

středověkém období. Nejvýrazněji byly na lokalitě zastoupeny nálezy ze starší doby bronzové a středohradištního období. Ve výrazně menším množství byly zjištěny doklady antropogenních aktivit z období eneolitu, doby halštatské či mladší doby bronzové. Na tomto místě je nutno zdůraznit, že zatímco aktivity eneolitické, halštatské, mladobronzové či středohradištní byly na lokalitě registrovány již dříve, nálezy únětické kultury byly výzkumem na lokalitě zjištěny poprvé.

Výzkum v místě sondy č. II/07 potvrdil předběžné poznatky o nadzemním valovém útvaru, vyplývající z magnetometrického měření, podle nichž se mělo jednat o těleso bez vnitřní kamenné, popř. dřevěné konstrukce, vytvořené prostým nasypáním. Co se týče jeho datování, nejmladšími stratifikovanými nálezy z tělesa valu jsou zlomky středohradištní keramiky. Toto období lze tedy považovat za spodní hranici datování tohoto útvaru, která však nemůže být prozatím spolehlivěji potvrzena. V dané situaci nelze rovněž vyloučit mladší dataci, resp. recentní stáří objektu. Na druhou stranu v historických pramenech nenalzáme žádnou zmínku o jakýchkoli zdejších středověkých či novověkých aktivitách, se kterými by mohl valovitý útvar souviset. Pokud bychom připustili dataci tohoto nadzemního útvaru do středohradištního období, pak bychom jej mohli nejspíše spojovat s kultovními či rezidenčními aktivitami (dvůr?).

Povrchové sběry provedené na vrcholové plošině přinesly důležité informace ohledně distribuce keramických fragmentů v jednotlivých referenčních jednotkách. Na jejím základě lze konstatovat koncentraci v oblasti valovitého útvaru, resp. v jeho těsné blízkosti. Směrem k okrajům vrcholové plošiny četnost výskytu postupně slábne, což je patrné zejména v ploše západně od valovitého útvaru. Výskyt keramických zlomků různého stáří byl však ve větší či menší míře zjištěn na většině vrcholové plošiny, což dokládá její využívání v různých obdobích.

Co se týče významu vrcholové plošiny hory Sovice z hlediska potenciální vazby k nejbližšímu okolí, je nezbytné zaměřit pozornost na dosavadní archeologické aktivity (povrchové sběry) vztahující se k tomuto území. Z tohoto pohledu jsou velmi důležitá zjištění na severozápadním a jihozápadním úpatí hory, dokládající aktivity v nespecifikovaném období zemědělského pravěku, mladší době bronzové a době hradištní. Na základě těchto zjištění lze nejméně pro raně středověké období zvažovat hypotetickou variantu existence rozsáhlejšího sídlištního komplexu, ve kterém mohla vrcholová plošina plnit funkci akropole. Z hlediska prostorového členění nejbližšího okolí je nutno rovněž zmínit plochu přiléhající k severozápadnímu svahu hory (ovocný sad). Tato oblast představuje plošinu, která na svém jižním a západním okraji výrazně převyšuje své okolí, na severu a východě pak přechází povlnnějším svahem v rovinaté okolí. Přestože na této plošině prozatím nebyl prováděn žádný průzkum a osídlení zde tedy není doloženo, nelze jej z důvodů prostorové konfigurace terénu zcela vyloučit ani zde.

Jak již bylo uvedeno výše, nejvýrazněji je na lokalitě zastoupen materiál ze starší doby bronzové a z raného středověku. Tato skutečnost společně s umístěním na exponované poloze, poblíž velkého říčního toku, který je zároveň dálkovým kontaktním koridorem, nám umožňuje zvažovat pro obě periody existenci významnějších center regionálního (či v případě středohradištního osídlení nadregionálního ?) významu. Tuto hypotézu navíc ještě umocňuje fakt, že Sovice představuje jedinou exponovanou polohu na Labi v oblasti vymezené Podřipskem a tzv. Labskou průrvou (Porta Bohemica). Je však nutno zdůraznit, že obdobnou úvahu nelze vyloučit ani v případě ostatních zastoupených období, jejichž materiál nemusel být ve z velké míry atypickém nálezovém souboru rozpoznán.

Zda-li byla tato poloha v některém ze zastoupených období opevněna se prozatím nepodařilo prokázat. Problémem jsou ve vztahu k prokázání již zmíněné koluviální procesy (sesuvy), které mohly veškeré stopy po eventuálním opevnění zcela destruovat.

Plánované aktivity pro rok 2014

V závěru předchozích řádků byla nastíněna úvaha, podle které by vlastní vrch představoval pouze jakousi akropoli rozsáhlejšího komplexu. Tato úvaha se rovněž opírá o zjištění koncentrace pravěké a středověké keramiky na jihozápadním úpatí kopce sběry J. Kotyzy. Cílem letošních aktivit je

zaměřit se na plochu ovocného sadu, který přiléhá ke kopci ze severozápadní strany. Jeho potenciální role coby „předhradí“ celého areálu byla již vícekrát diskutována avšak ještě nikdy ověřována archeologickými metodami. Primárním cílem výzkumu je tedy ověření eventuálních antropogenních aktivit na této ploše metodou povrchových mikrovrypů. Ty jsou nezbytné proto, poněvadž plocha je porostlá trávou a klasický sběr zde není možný. Mikrovrypy budou prováděny stejnou metodikou jako na vrcholové plošině. Budou koncipovány v pravidelné síti, za účelem možnosti pozdějšího vyhodnocení získaných dat z hlediska prostorové distribuce, apod.

Výzkum bude doplněn detektorovým průzkumem, od kterého se očekává doplnění dat získaných mikrovrypy. Výhodou je v této situaci skutečnost, že zkoumaná poloha nebyla nikdy v minulosti používána jako pole. Lze tedy předpokládat, že by tato plocha nemusela být „znehodnocena“ přítomností recentních kovových artefaktů.

V případě, že mikrovrypy, popř. detektorový průzkum prokáží přítomnost antropogenních aktivit pravěkého nebo raně středověkého stáří, je na celé ploše sadu plánováno provedení geofyzikálního měření, které by mělo přinést další informace ohledně jejich charakteru či prostorovém rozložení. Výsledky tohoto měření mohou rovněž nasměrovat badatelskou pozornost do dílčích částí plochy pro budoucí plánované sezóny výzkumu.

V západní části plochy se nachází výrazný liniový útvar, který by mohl představovat relikt opevnění. Tuto skutečnost by měla ověřit sonda položená napříč tímto tělesem. V případě, že jde o linii místního opevnění, měla by tato sondáž o předpokládané výměře cca 5-6 m² přinést informace ohledně charakteru konstrukce tohoto tělesa, případně nápomocné k jeho datování, tak jako tomu bylo v případě sondáže lichoběžníkovitého valovitého tělesa na vrcholové plošině kopce.

Nezbytnou součástí metodiky celého výzkumu, a to zejména při provádění mikrosondáže odkryvem bude odebrání vzorků potřebných pro archeobotanické analýzy. Jejich zahrnutí je považováno za integrální součást výzkumu tak jako tomu bylo v letech 2007-2008.

Souhrnně lze říci, že od provedení popisovaného archeologického výzkumu očekáváme:

a) potvrzení/vyvrácení teze ohledně funkce popisované plochy jako součásti rozsáhlejšího sídelního komplexu navazujícího na vrch Sovice

b) potvrzení/vyvrácení předpokladu, že liniová elevace v západní části areálu by mohla představovat jeho fortifikaci

Zvolené metody archeologického výzkumu jsou zcela v souladu s obecnou koncepcí upřednostňování nedestruktivních či mikrodestruktivních systematických aktivit.

Realizace výzkumu je z hlediska personálního zabezpečení plánována jako letní praxe studentů Katedry archeologie FF UHK po dobu 2 týdnů (14.-25. července 2014). Po dobu obou týdnů bude přítomno 7-8 studentů.

Příloha 3- Předpokládaná publikace a jiná prezentace výsledků výzkumu

Výzkum v letech 2007-8 byl publikován v monografické publikaci, obsahující celkové zhodnocení výzkumu, stejně jako nastínění dalších budoucích žádoucích aktivit. Jelikož popisované činnosti na Sovici jsou koncipovány pro delší časové období (2-3 sezóny), jsou plánované jak dílčí výstupy v podobě jednotlivých článků v odborných periodikách, tak závěrečné zhodnocení výzkumu formou celkového výstupu (monografie).

Příloha č. 4 - Předpokládaný dopad výsledků výzkumu na lokalitu z hlediska archeologické památkové péče

Předpokládá se, že nebude nezbytné iniciovat podnět k zahájení řízení na prohlášení věci za kulturní památku na MK ČR a to zejména z toho důvodu, že zkoumaná poloha je momentálně sadem.

Nedochází zde tedy k žádné orbě ani jiné manipulaci s nadložím. Rovněž zde nedochází k výsadbě nových stromků. Jiná situace by možná nastala, kdyby měla být lokalita přeměněna v intenzivněji zemědělsky obdělávanou plochu. Při konzultaci s uživatelem plochy však bylo sděleno, že nic takového není plánováno.

mikrosondáž

plocha kde budou realizovány mikrovrpy

